

Büntetőügyi mediáció, fiatalkorúak elkövetése, családon belüli erőszak – Mit kezd mindezen kérdésekkel az osztrák intézményrendszer?

Beszámoló a Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület AGIS programján belül megvalósuló bécsi tanulmányútról (2007. december 9-11.)

A Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület „*Multidimenzionális Helyreállító Igazságszolgáltatás Mindenkinék*” elnevezésű programján belül (2006/AGIS/171) 2007 decemberében szakértői csoport látogatott Bécsbe. Az Európai Unió támogatásával megvalósuló tanulmányút célja az volt, hogy a látogatók betekintést nyerjenek a fiatalkori bűnelkövetés és a családon belüli erőszak esetén alkalmazott módszerekbe, valamint a bevont intézmények napi szintű munkájába.

A szakértői csoportban részt vettek a Bűnmegelőzési Akadémia, a Bíróképző Akadémia, a Pesti Központi Kerületi Bíróság, a Kisebbségi Ombudsmani Hivatal, a Budapesti Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat, az Igazságügyi Hivatal, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint a Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület képviselői. A szakmai programot Dr. Christa Pelikan, a bécsi székhelyű Jogszociológiai és Kriminológiai Intézet kutatója koordinálta, aki maga is az egyik legnevesebb nemzetközi szaktekintélye a büntetőügyi mediáció témájának.

Az alábbi cikk egyrészt összefoglalja a tanulmányút során hallottakat, másrészt képet kíván adni az Ausztriában kialakult mediációs rendszerről, hasonlóságairól és különbözőségeiről a magyar rendszerrel összevetve.

A tanulmányút során elsőként *Dr. Arno Pilgram* kriminológus professzor számolt be az Ausztriában tapasztalt *bűnügyi – büntetőpolitikai változásokról* és tendenciákról az elmúlt 20 év során. Kiemelésre került, hogy míg a 90-es években viszonylag stagnált, 2000-től látványosan megemelkedett a bűncselekmények száma (2004-ben 250 000 elkövetőt regisztráltak). A fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények száma 1988 és 1998 között megduplázódott 15000-ról 30000 elkövetőre. 2004-től ugyanakkor valamekkora csökkenés figyelhető meg mind a fiatalkorúak, mind az összes elkövetés számát tekintve. Az elmúlt húsz év során arányaiban nőtt mind az alternatív szankciók alkalmazása, mind végrehajtandó szabadságvesztés alkalmazása, amely egyben utalhat a fiatalok esetében is alkalmazott kettős nyomtávú büntetőpolitika hatására. Elsősorban a diverziós intézmények (alternatív szankciók) bevezetésének köszönhető, hogy a 80-as években a bíróság által elítélt fiatalkorú elkövetők száma több mint felére csökkent (1984-ben több mint 7000 fiatalkorú elkövetőt ítéltek el, míg 1988-ban pedig összesen kb. 3300-at).

A fenti statisztikai áttekintést számos ponton megerősítette a *Bécsi Központi Kerületi Bíróságon* tett látogatás, ahol a magyar csoportnak lehetősége nyílt tapasztalatokat cserélni a helyi, fiatalkorúakkal (14-18 év) és fiatal felnőttekkel (18-21 év) foglalkozó bírósági és ügyészségi vezetőkkel. A jogalkalmazók kiemelték a diverziós eljárások előnyét, amelyeknek köszönhetően a hivatalosan elindított büntetőügyek csupán töredéke kerül ténylegesen a bíróság elé. Az elterelést többségében (89%-ban) az ügyész ajánlja fel, ritkább esetben az eljáró bíró. Az elterelések 70-80%-a sikeres. Diverzióként lehetőség van a pénzbüntetés (65%), a pártfogó felügyelet (15%), a közérdekű munkavégzés (1-2%), valamint a sértett – elkövető közötti mediáció elrendelésére. Szemben a magyarországi szabályozással, Ausztriában a fiatalkorúak 18 év alatt is végezhetnek közérdekű munkát, melyek túlnyomó többségét egy helyi civil szervezetnél teszik. Ezen szankciók 80%-ban sikeresen zárulnak le. Az ügyészi elterelésről szóló döntések meghozatalát, olyan szociális munkások segítik,

akiknek feladata kizárólag, hogy a jogalkalmazók számára konzultációt biztosítsanak, tehát maguk nem kezelnek eseteket (Magyarországon ezt a „tanácsadói” feladatot a pártfogó felügyelői véleményt készítő pártfogó végzi, aki emellett – a legtöbb esetben – maga is kezel eseteket). A fiatakorúak ügyében eljáró ügyészek és bírák speciális felkészítést kapnak munkájuk pedagógiai, pszichológiai és szociális munkát érintő vonatkozásairól.

Érdekes eszmecsere alakult ki a résztvevő jogalkalmazókkal arról, hogy – hasonlóan a magyar igazságszolgáltatási rendszerhez – ők sem kapnak (és kérnek) visszajelzést munkájuk eredményességéről, annak rövid és hosszú távú hatásairól. Elmondásuk szerint az ő felelősségük arra terjed ki, hogy az igazságszolgáltatási gépezetben rájuk szánt feladatokat elvégezzék, törekedjenek arra, hogy mindezt a jogszabályban meghatározott módon tegyék, azonban az utánkövetést és munkájuk szélesebb értelemben vett hatékonyságának kérdését nem tekintik feladatuk részének.

Bécs bűnmegelőzési stratégiájáról és programjairól *Rudolf Herbst* rendőrségi képviselő tartott előadást. Az előadás nemcsak tartalmasságában volt kiemelkedő, de az előadó szakmai elhivatottságának és professzionalizmusának kisugárzása is különleges volt, amely a látogatócsoport minden tagját megérintette.

A legtöbb kérdés a Magyarországon is sokszor példaként felhozott, Ausztriában 1997 óta működő távoltartási eljárás végrehajtására vonatkozott. Ennek keretén belül, amennyiben egy családi konfliktus helyszínére kiszálló rendőr súlyos, családon belüli erőszak jeleit érzékeli, úgy az erőszaktevőt 10-20 napra kötelezheti lakóhelyének elhagyására, és a családjával való kapcsolatának megszakítására. 20 napon túli távoltartás elrendeléséhez bírósági határozat szükséges. A távoltartási időszak alatt a rendőrség feladata a családdal foglalkozó szolgálatok felé történő jelzés, valamint a folyamatos kapcsolattartás a női, gyermekvédelmi és férfiak számára elérhető tanácsadó szervezetekkel. A távoltartási eljárást alkalmazó rendőrök speciális – pszichológiai és kommunikációs – felkészítést kapnak, hogy képesek legyenek egy konfliktushelyzetben eldönteni, szükséges-e távoltartási határozatot hozniuk, vagy egyéb technikákkal is megoldható a konfliktushelyzet. Az is egyértelművé vált, hogy mind az áldozat(ok), mind az elkövetők ebben az időszakban információkat, szolgáltatásokat, segítséget kapnak, melyek színvonala folyamatosan javul a tapasztalatok és a közben megszerzett ismeretek alapján.

Az előadás során további információk hangoztak el a rendőrségi bűnmegelőzés egyéb ágazatairól (vagyonvédelem; áldozatvédelem – elsősorban a zaklatás, családon belüli erőszak területén; erőszak-megelőzés), a rendszeres iskolai bűnmegelőzési előadások tartalmáról, valamint a gyermekekkel, szülőkkel és tanárokkal végzett interaktív foglalkozásokról. Kiderült, hogy az iskolákban dolgozó rendőrök önkéntes munkában vállalják ezt a feladatot, nem kapnak érte külön juttatást.

Szintén kuriózumként volt hallható a „*Limes*” elnevezésű civil szervezet képviselőinek előadása, akik szexuális bűncselekmények érintettjei számára nyújtanak elsősorban pszichológiai tanácsadást. Céljuk, hogy felismerjék és időben kezeljék a problémás szexuális viselkedés konzekvenciáit, és – megfelelő tanácsadói szolgáltatással – segítsenek megelőzni, hogy szexuális jellegű bűncselekmények fiatal elkövetői és/vagy áldozatai későbbi életükben – bármilyen szerepben – ismételten szembesüljenek e problémával. A szervezet egyéni és csoportos foglalkozásokat nyújt a hozzájuk forduló/küldött személyek számára, együttműködnek az egyéb érintett szakszolgálatokkal, valamint – amennyiben a felek ezt igénylik – facilitálják a szexuális bűncselekmények sértettjei és elkövetői közötti

kommunikációt. Ennek célja lehet a felek közötti megértés, a megbocsátás, a bocsánatkérés és egyéb olyan szempontok feltárása, amelyek segíthetnek a feleknek abban, hogy képesek legyenek magukban lezárni az elszenvedett traumát.

A tanulmányút során lehetőség nyílt a *Bécsi Gyermek- és Ifjúságvédelmi Szakszolgálat* képviselőjének előadásában meghallgatni, hogy a szociális ellátórendszer milyen módon támogatja a bécsi gyermekes családokat, valamint – gyermekek veszélyeztetettsége esetén – milyen elvek mentén és eszközökkel léphet fel hatósági szereplőként. Benyomásunk szerint a gyermekvédelem Bécsben is hasonló gondokkal küzd, és ez volt az a hely, ahol a legkevésbé éreztük nyitottnak és a problémákat mélységében feltárónak a beszélgetést.

Az út utolsó látogatásaként a „*Neustart*” *Mediációs és Pártfogói Szolgálat* bécsi irodájában *Michael Königshofer* és Dr. Ed Watzke mediátorok adtak átfogó előadást a büntetőügyekben alkalmazott közvetítés ausztriai gyakorlatáról. Előadásukban kiemelt szerepet kapott a családon belüli erőszak esetén alkalmazható mediáció kérdése, különös tekintettel annak speciális módszertanára. Az osztrák mediációs szolgáltatás törvényi, eljárásbéli és módszertani összefoglalását a keretes írás biztosítja. A beszélgetés nemcsak a mediáció szervezeti kérdéseit érintette. A mediátorok érzékletesen – számos saját példával illusztrálva – meséltek arról, hogyan írható le a mediációban résztvevő felek közötti belső interakció, a konfliktuskezelési folyamat dinamikája és mindez milyen hatást gyakorol az érintettekre. Ennek keretén belül hívta fel figyelmünket Dr. Ed Watzke magyarul is megjelent könyvére („A világok közötti egyensúlyteremtés tánca”), amelyet a Duna Palota Kiadó jelentetett meg 2006-ban.

Mivel az osztrák mediációs rendszer meghatározó modellként szerepelt a büntetőügyi közvetítés magyarországi rendszerének kialakítása során, a két intézményi struktúra számos szempontból hasonló: a mediáció a pártfogói szolgálat alatt került kialakításra; mediátorként professzionális szakemberek járnak el; a végrehajtás teljes mértékben központosított, stb. Azonban megfigyelhető néhány különbség is a két rendszer között. Mivel erről kevesebb szó esik a magyarországi szaklapokban, e cikkben hadd foglaljuk röviden össze azokat a szempontokat, amelyek mentén a két ország gyakorlata eltérőnek tekinthető (1. táblázat).

A tanulmányút a bécsi *Jogszociológiai és Kriminológiai Intézetben* zárult, ahol Dr. *Christa Pelikan* kritikai megközelítésű összefoglalásával szélesebb elméleti kontextusba helyezte a látogatások során hallottakat. Előadásának legfőbb üzenete az volt, amit a magyar résztvevők is éreztek: az 1980-as évek végén lezajlott igazságügyi reformok Ausztriát az egyik leghaladóbb rendszerű és szemléletű országgá tették. Azonban ez a fejlődési folyamat „ellustult”. A fiatalok számára kidolgozott alternatív eljárások, különös tekintettel a mediáció, mindmáig kiemelkedő jelentőségű intézkedés, azonban megmaradt az intézményrendszer egy-egy – rendszeren belül elszigetelt – technikájának. Úgy tűnik – a széleskörű tapasztalat ellenére – a mediáció mögött meghúzódó helyreállító szemléletnek Ausztriában sem sikerült áthatnia az igazságügyi rendszer egészét, tehát mindmáig elmondható, hogy a resztoratív igazságszolgáltatás koncepciója és céljai kevésbé jelennek meg az igazságügy egyéb színterein.

E folyamat végigtekintése, Dr. Pelikan előadása és a magyar résztvevők reflexiói pontosan kirajolták, hogy – a helyreállító szemléletet csak néhány éve alkalmazó – Magyarország számára melyek a jelenleg megjelenő legfontosabb szociálpolitikai és büntetőpolitikai kihívások, mik a helyreállító igazságszolgáltatás intézményesítésének folyamatában felmerülő potenciális „csapdalehetőségek”, és milyen elvekhez szükséges ragaszkodni ahhoz, hogy a hazai reformok során „ne veszítsük el a fától az erdőt”.

A fenti kérdések – különösen ha egy új szemlélet hazai bevezetéséről van szó – sokszor szkeptikusságot, nem ritkán reménytelenséget váltanak ki a szakemberekből. Mégis azt gondolom, hogy az itt ismertetett tanulmányúthoz hasonló lehetőségek mindannyiunkat fejlethetetlen pillanatokhoz segíthetik hozzá, nemcsak azért mert megismerjük egy másik ország gyakorlatát, hanem, mert végre van egy kis időnk arra, hogy saját kollégáinkkal is beszélgethessünk, kérdezhessük egymást az egyéni tapasztalatokról, és – nem utolsó sorban – közösen gondolkodhassunk és tervezhessünk a jövőre nézve.

Fellegi Borbála
www.fellegi.hu

Büntetőügyi mediáció Ausztriában¹

I. Törvényi háttér

Ausztriában már az 1980-as évektől kezdődően léteznek mediációs programok. Kialakulásuk elsősorban annak köszönhető, hogy az áldozati szempontok egyre nagyobb jelentőséget kaptak a büntetőeljárásban.

A mediáció formálisan elsőként az 1988-as, fiatalkorúakat érintő büntetőjogi szabályozásban jelent meg. A felnőtt korúakra vonatkozó szabályozás 1991-től vált napirendi kérdéssé. A kezdetben helyi szintű kísérleti programok fokozatosan elterjedtek az országban, majd 1999-ben elfogadásra került a mediáció felnőtt korúakra való szabályozása is. A 2000-től hatályos jogszabály, a mediációt egyéb elterelési lehetőségekkel együttesen szabályozza.

II. A mediáció feltételei

A mediációban felnőttkorúak és fiatalkorúak egyaránt részt vehetnek. Az 5 év szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntethető, halált nem okozó bűncselekmények utalhatóak mediációra. Mediációra lehetőség van – többek között – súlyos testi sértés, családon belüli erőszak és rablás esetén is. A mediáció további feltétele az eset tiszta tényállása, felelősségvállalás a gyanúsított részéről, valamint jóvátételi szándékának megléte, elsősorban a kár megtérítése és a cselekményhez vezető okok megszüntetésére.

A jogszabály a mediáció mellett a közérdekű munkát, a pénzbüntetést, és a próbaidőt (pártfogóval, vagy anélkül) nevezi meg egyéb diverziós lehetőségekként. A törvény szerint a jogalkalmazónak azon elterelési formát kell választania, amely leginkább segíti a sértettet az eljárás során. Ennek köszönhetően, a fenti feltételek fennállása esetén a mediáció elsőbbséget élvez az egyéb diverziós eljárásokhoz képest.

III. Az eljárás

Ahogy a fentiekből is kitűnik, a mediációt alapvetően diverziós eszközként alkalmazzák. Indítványozásra az ügyészi és bírói szakban van lehetőség. Alkalmazása elsősorban az ügyészi diszkrecionalitástól függ, amennyiben a korábban leírt feltételek fennállnak. Indítványozás esetén az ügyész a mediációs szolgálatot értesíti, amely ezt követően felveszi a kapcsolatot az elkövetővel. Az áldozat akkor kerül bevonásra, ha részt akar venni a folyamatban. Mediáció esetén az ügyész felkérésére a közvetítő kapcsolatba lép a felekkel, tájékoztatja őket jogaikról és segíti a megállapodás folyamatát.

¹ Christa Pelikan országtanulmánya és a tanulmányút során hallottak alapján, In: Miers, D. és Willemsens, J. (eds.) (2004), *Mapping Restorative Justice*, Leuven, European Forum for Victim-Offender Mediation and Restorative Justice, 15-23.

A mediátor minden esetben értesíti a sértettet, tájékoztatja a feleket a támogatók részvételének lehetőségéről, a jogi garanciákról, a kimeneteli lehetőségekről és az önkéntes hozzájárulás szükségességéről. Az előkészítő szakaszban a mediátor felméri, hogy fennállnak-e a szükséges feltételek a mediáció megtartásához. Ha nem (pl. nincs belátás, önkéntesség), az esetet visszaküldi az indítványozó hatóságnak, ha igen, megindul a mediáció a felek között, melynek célja egy írásbeli megállapodás megkötése a jóvátétel módjáról (anyagi és szimbolikus), valamint arról, hogy hogyan előzhetőek meg a jövőbeni konfliktusok. A megállapodásban foglaltak teljesítését a mediátor ellenőrzi. A mediátorok számos, különböző módszert (forgatókönyvet) dolgoztak ki az eltérő jellegű konfliktusok kezelésére. Az ügyek típusa és a felek attitűdjei alapján a mediátor feladata az ügyben leginkább alkalmasnak tűnő módszer kiválasztása.

Felnőtt korú elkövetők esetén a mediáció feltétele, hogy az áldozat is hozzájáruljon az eljáráshoz (ha ez nem történik meg, az eset visszakerül az ügyészhez, aki döntést hoz egy más típusú elterelési forma alkalmazásáról, vagy a vádemelésről).

Bírói esetküldésre akkor van lehetőség, ha az ügyész és a felek korábban ezt korábban nem indítványozták. A felek indítványozását a bírónak jóvá kell hagynia. A bíró döntésével szemben jogorvoslati lehetőséggel lehet élni.

IV. A mediátor feladatai

A mediatori feladatokat a Pártfogói Törvény tartalmazza. A közvetítő elsősorban segíti a feleket a folyamatban; egyensúlyban tartja érdekeiket; tájékoztatja őket az eljárás céljáról, menetéről és következményeiről; feltárja a terhelt felelősségvállalásának és jóvátételi szándékának mértékét, valamint biztosítja a folyamat jogszerűségét és válaszol a felmerülő kérdésekre.

V. Az intézményi háttér

Ügyészi indítványozás esetén a mediációt a Neustart Egyesület² Mediációs Osztálya végzi. E szervezet az Igazságügyi Minisztérium által finanszírozott autonóm szervezet, önálló vezetési és ellenőrzési osztállyal. A bécsi központú szervezetnek összesen 15 regionális irodája érhető el országszerte. A helyi irodák saját igazgatóval rendelkeznek, aki felelős az ügyéssel, bírósággal való kapcsolattartásért, a személyzetért és a módszertani ellenőrzésért.

VI. A mediátorok kiválasztása, képzése

Mediatori tevékenységhez általában szociális munkás végzettség szükséges. Emellett a jogi vagy pszichológiai diploma szintén elfogadott, amennyiben a jelentkező rendelkezik gyakorlati tapasztalatokkal a szociális munka területén. Pozíció betöltésére a regionális igazgató vehet fel új szakembert.

A mediatori tevékenységhez egy 3-4 évig tartó képzés szükséges, mely alap- és továbbképzésből áll. A képzés elméleti és gyakorlati módszerekkel adja át a mediatori tevékenységhez szükséges alapismereteket, valamint a büntetőügyi mediációra vonatkozó speciális ismereteket.

A mediátorok legnagyobb része csak mediációs eseteket kezel, így pártfogóként nem dolgozik. Egy mediátornak egy évben minimum 150 esetben kell eljárnia. A Neustart Egyesület biztosítja az egységes nemzeti sztenderdeket és protokollt, valamint részt vesz a terület szakmai fejlesztésében. A bejövő eseteket a regionális igazgatók osztják el esetkonferenciák során. Az ügyek nagyobb részét szemtől szembe mediációval, kisebb részét indirekt mediációval kezelik.

VII. Néhány kutatási eredmény

1985-2002-ig közel 76000, 2002-ben 8800 eset került mediációra. A mediációra utalt esetek közel 70%-a valamilyen módon összekapcsolódik az agresszióval. 65%-uk személy elleni cselekedet volt, elsősorban testi sértés, fenyegetés, zaklatás, rablás. 35%-uk vagyon elleni cselekedet volt; leginkább

² Korábban Pártfogói és Szociális Munkás Egyesületként működött

lopás, rablás és rongálás tette. Az ügyek 55%-ában a felek már korábban ismerték egymást (iskolai, szomszédsági, családon belüli, munkahelyi konfliktusok). Fiatalkorúak ügyeinél az esetek 86%-ában nem került sor vádemelésre, felnőtt korúaknál ez az arány 71%-os volt. Az Innsbrucki és Linzi Egyetem kutatásai alapján a mediációban részt vett áldozatok 92%-a elégedett volt a mediációs eljárással. A visszaesést tanulmányozó kutatások alapján a mediációban részt vett első bűntényesek 10%-a esett vissza, míg a mediációban nem résztvevő csoport esetében ez az arány több mint 20%-os volt. Bűnismétlők esetében a mediációban részt vetteknel a visszaesés 25%-kal kisebb volt, a mediációban nem részt vettekkel összehasonlítva.

VIII. A családon belüli erőszak esetén alkalmazott mediáció

A megfelelő módszer kiválasztása előtt számos szempontot számításba kell venni, például, hogy egyszeri incidensről, vagy hosszú ideje elhúzódó konfliktusról van-e szó.

Célja: az áldozat számára támogatás biztosítása, érdekérvényesítő képességének erősítése; az elkövető belátásának, felelősségvállalásának elősegítése, háritó-mechanizmusainak csökkentése. Ha ez nem lehetséges, többnyire terápia igénybevételét javasolják. Bonyolult ügyekben gyakran alkalmaznak két mediátort. Ennek egy speciális formája az ún. „vegyes páros” modell, amely során egy férfi és egy női mediátor párban jár el. Ezt a technikát leginkább olyan esetekben alkalmazzák, amikor a vitában álló felek között függőségi helyzet, erő-egyensúlytalanság áll fenn, vagy valamelyik fél a másik személy kényszerhatása alatt áll. A vegyes páros modellben az első beszélgetést a férfival a férfi mediátor, míg a nővel a női mediátor vezeti. Közvetlenül ezen előkészítő beszélgetések után megkezdődik maga a mediációs ülés, amelynek első szakaszában a két mediátor összefoglalja az előkészítés során hallottakat. A felek már a mediátorok által elmondottakra reagálnak, azt kiegészítik, majd innen folytatódik a mediációs ülés menete.

1. Táblázat: A magyar és osztrák mediációs rendszer összehasonlítása³

Magyarország	Ausztria
<ul style="list-style-type: none"> • Az esetkiválasztásnál az ügyész szerepe nagyobb, a mediátoré kisebb. • Az elkövető büntetőjogi felelősségvállalása feltétele a mediációnak. • A mediátorok szoros, jogszabály által meghatározott határidőkkel dolgoznak. • Elsődlegesen egy módszer alapján dolgoznak a mediátorok; a konferencia-módszert nem alkalmazzák. • Az elterelésről döntő ügyészt a pártfogó szolgálat munkatársa segíti az elkészített környezettanulmánnyal és pártfogói véleménnyel. Az elkövető mellé esetlegesen kirendelt pártfogó ugyanazon szervezet (Igazságügyi Hivatal) tagja, amely a pártfogói véleményt készítette. • A visszaeső elkövetők számára általában nem alkalmazható a mediáció. • A mediáció lehet diverziós eljárás (az ügyész ejti a vádat), de lehet a bírói ítéletet kiegészítő eljárás is 	<ul style="list-style-type: none"> • Az esetkiválasztásnál az ügyésznek kisebb, a mediátornak nagyobb szerep jut. • Az elkövető büntetőjogi felelősségvállalása nem feltétele a mediációnak. • Nincsenek határidők meghatározva a mediátor számára. • Több módszert vegyesen alkalmaznak a mediátorok, de konferenciámódszert itt sem alkalmazzák. • A diverzió alkalmazásáról és annak módjáról döntő ügyészt egy bíróságon dolgozó szociális szakember segíti tanácsával, aki önmaga nem kezel eseteket. A folyamatba esetlegesen később belépő pártfogó egy másik szervezet (Neustart) tagja. • Visszaeső elkövetők esetében is alkalmazható a mediáció. • A mediáció csak diverziós eszköz, sikeres mediáció esetén az ügy minden esetben lezárul.

³ A táblázat bizonyos megállapításai a szerző szubjektív észrevételei, melyet az itt részletezett tanulmányút során hallottak alapján fogalmazott meg.

(amikor ítélet-enyhítést eredményez).

- A vádelhalasztás és egyéb elterelési formák jelenleg marginálisak, arányuk elenyésző a vádemelésre kerülő esetek számához képest.
- A mediációt végző Igazságügyi Hivatal az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium alá tartozó államigazgatási szerv.
- A büntető-végrehajtásban elsőként a pártfogó felügyelet és a közérdekű munka jelent meg, a mediáció csupán 2007-ben került bevezetésre. Mind a pártfogói szolgáltatások, mind a közérdekű munka jóval elterjedtebb eszközei a szankciórendszernek, mint a mediáció.
- A pártfogók, szociális munkások és ügyészek/bírúk között sok esetben még mindig hiányzik a partneri kapcsolat és együttműködés. A jogszabály alapján a jogalkalmazók továbbra is erős kontrollt kaptak a mediációs eljárás során. A mediáció intézményesítési folyamatának egyik kihívása, hogy az eljárásban miként kaphatnak nagyobb önállóságot a felek és maga a mediációt biztosító szervezet.
- A mediáció alkalmazásában újnak számító ország, amely sok új technikát, módszertant tud beilleszteni a gyakorlatába.
- Professzionális mediátorok: korábban pártfogóként dolgozó szakemberek, vagy ügyvédek.
- A mediátorként dolgozó pártfogó felügyelők – sokszor magas ügyszámmal – pártfogói felügyelőként is dolgoznak.
- Képzés: 60 óra + rendszeres szupervízió/mentoring
- A bevezetés egy lépcsőben, az országos szintű, egységes rendszerű gyakorlat megalkotásával indult.
- A pártfogó rendszerben nem dolgozhatnak önkéntesek.
- A mediáció alkalmazásának egyik kihívása: nehéz a közösségi kohézió kialakítása, valamint az egyéni és közösségi felelősségérzet megerősítése. A közösségi szintű, alulról történő kezdeményezések artikulációja és beépítésük a formális igazságügyi eljárásokba újszerű elemnek számít.
- Az ügyészhez kerülő esetek 50%-át elterelik a bírói útról.
- A mediációt végző Neustart szervezet a minisztérium finanszírozásából működő, de jogilag önálló költségvetésű, non-profit szervezet.
- A pártfogói szolgálat elsőként a mediációt vezette be és csak később a közérdekű munkát, így az előbbi elterjedtebb eszköz, mint az utóbbi. A Neustart elsődlegesen a mediációs tevékenységre helyezi a hangsúlyt; az egyéb, pártfogói tevékenységek a szervezeten belül is másodlagosnak tekinthetők.
- A mediáció bevezetésekor (1988) a módszer minden szakma számára egyaránt kihívást jelentett, ez tette a mediátorokat egyenrangúvá az egyéb jogalkalmazókkal. A mediáció iránt először nagyfokú nyitottság mutatkozott, a jogalkalmazók csak később igényelték az erősebb kontroll visszavételét.
- A mediációban úttörőnek számító ország, de az elmúlt 20 évben módszertanilag keveset fejlődött, inkább „elkényelmesedett”.
- Professzionális mediátorok dolgoznak, akik szociális munkások, pszichológusok, pedagógusok, ritkábban jogászok.
- A mediátorok csak mediációs eseteket kezelnek, nem dolgoznak pártfogó felügyelőként.
- A képzés időtartama: 3 év.
- A bevezetés pilot programok indításával kezdődött három városban (Bécs, Linz, Salzburg), majd ezt követte az országos szintű intézményesítés.
- Sok önkéntes dolgozik a pártfogó rendszerben.
- A mediáció alkalmazásában szintén kihívást jelent a helyi közösségek kohéziójának és az állampolgárok közösségért érzett felelősségének hiánya.